

Vibeke Nenseth, TØI

CIENS Frokostseminar 1.mars 2017

Prosjektet [UrbaKnow, NFR/Miljøforsk](#) 2014-2016: «*Blurred Borders: Urbanization, Knowledge-Policy and Cross-Disciplinary Interaction for Sustainable Cities*»

Fag og politikk for bærekraftige byer - to sider av samme sak?

Forskning i bevegelse

Fag og politikk for bærekraftige byer – noen utgangsspørsmål

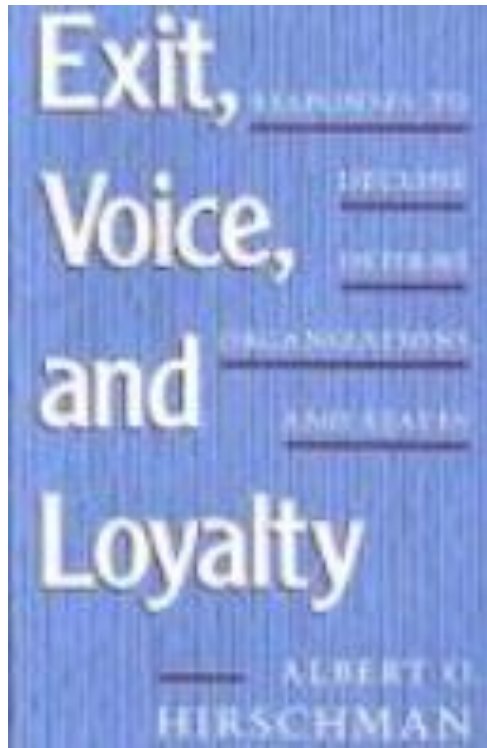
- Byen som **Urbs**, **Civitas** eller **Polis**?
- **Kunnskapshegemoni** i byplanleggingen? – hva så?
- Hvordan avveies **ulike hensyn** i planleggingen for bærekraftige byer?
- Faglige argumenter og politiske prosesser i byutviklingen? Hvordan fordeles **fakta, ideer, argumenter, verdier og interesser**? «Sant – Godt – Skjønt»?

Brytningen mellom kunnskap og interesser:

Politiske brytninger \approx faglige brytninger? Hva/hvem avgjør?
Hvordan løses kunnskaps-, verdi- og interessekonflikter i
byutviklingen?

- **Tilpasning** til konvensjonelle eller rådende normer, verdier og praksiser (BAU)?
- **Resignasjon** eller tilhold/tilbaketrekning i faglig-administrative, sektorpolitiske skott (siloe), i en fragmentert forvaltning?
- Ny **konsensus** (diskursiv samordning) når ulike ideer og argumenter brytes og balanseres - gjennom kunnskaps- og policyintegrasjon, tverrfaglig og tverrsektoriell samordning, for å **se/ta utilsiktede konsekvenser av ensidige tilnærminger**?

Sosiale mekanismer for å løse organisatoriske spenninger og konflikter

Hirschman 1970

Giddens 1994

- Embedding in tradition
- Disengagement from the (hostile) other
- Discursive justification

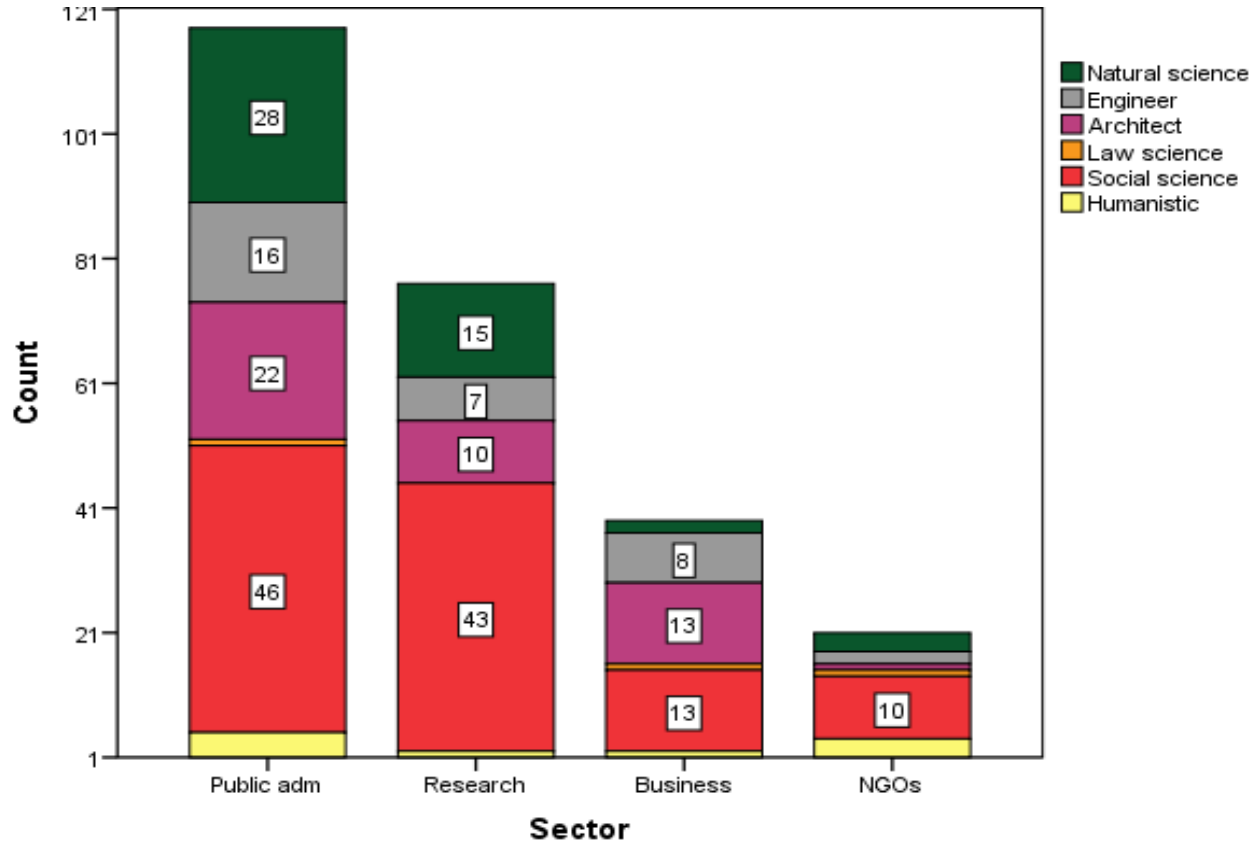
Kunnskap for en bærekraftig byutvikling

Hvem – Hva - Hvorfor?

- Hva **kjennetegner fagfolkene** i norsk byutvikling: i forvaltning, i næringsliv, i forskning, i organisasjoner?
- Hvilken **kunnskap dominerer** – faglig hegemoni?
- Syn på **urbanisering**: primært et **Problem** eller en **Løsning** for å takle miljøutfordringene?
- Hvilke **løsningsstrategier** for en **bærekraftig byutvikling** står sterkest hos fagfolkene?

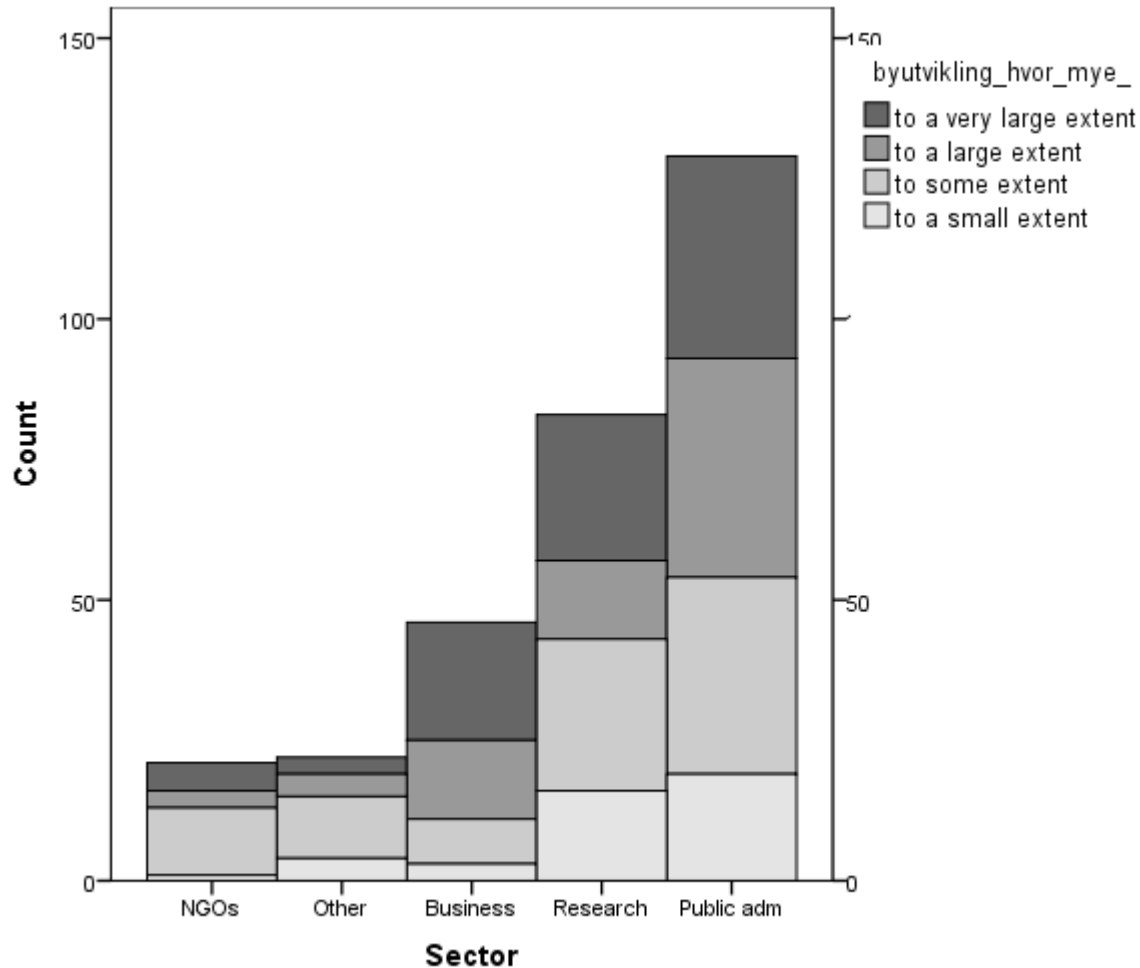
Materiale og metode:

Nettsurvey blant norske, «selvrekrutterte» (bykonferanse-/seminardeltakere)
 ‘urban professionals’/’byutviklere’

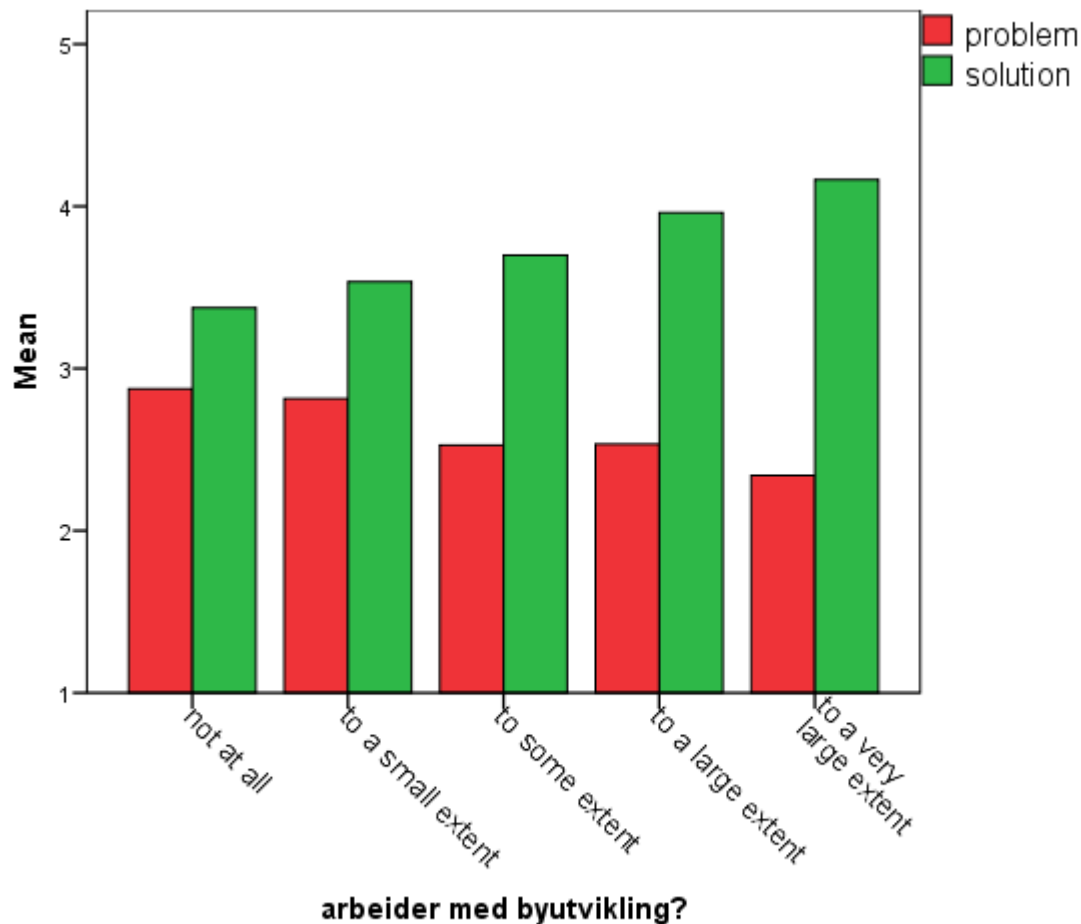

N=326, sendt til 1180, filtrert på «grad av arbeid med byutvikling»;
 42% offentlig, 15% privat; 28% forskning, 7% NGO;
 2 av 5 samfunnsvitere, 1 av 5 arkitekt, 16% naturvitere, 12% ingeniører

55% i utvalget jobber i (svært+) stor grad med byutvikling: privat næring:58%, forvaltning:38%, i organisasjoner:

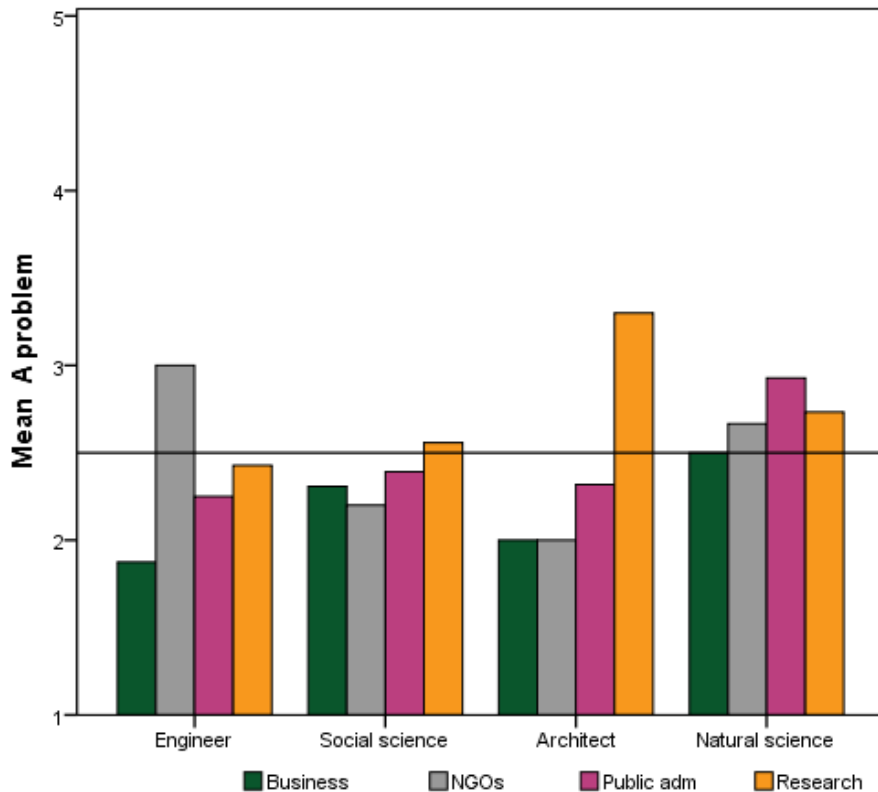
Jo mer en arbeider med byutvikling, jo mer ses urbanisering som en løsning

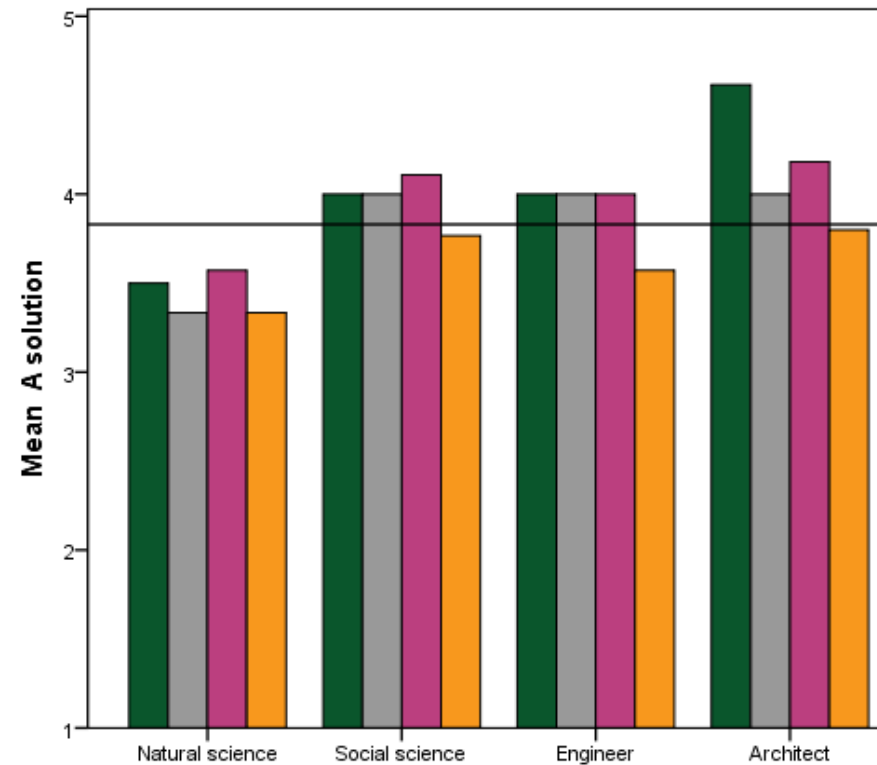
Syn på Urbanisering – som Problem eller Løsning.

Etter utdanning og sektor

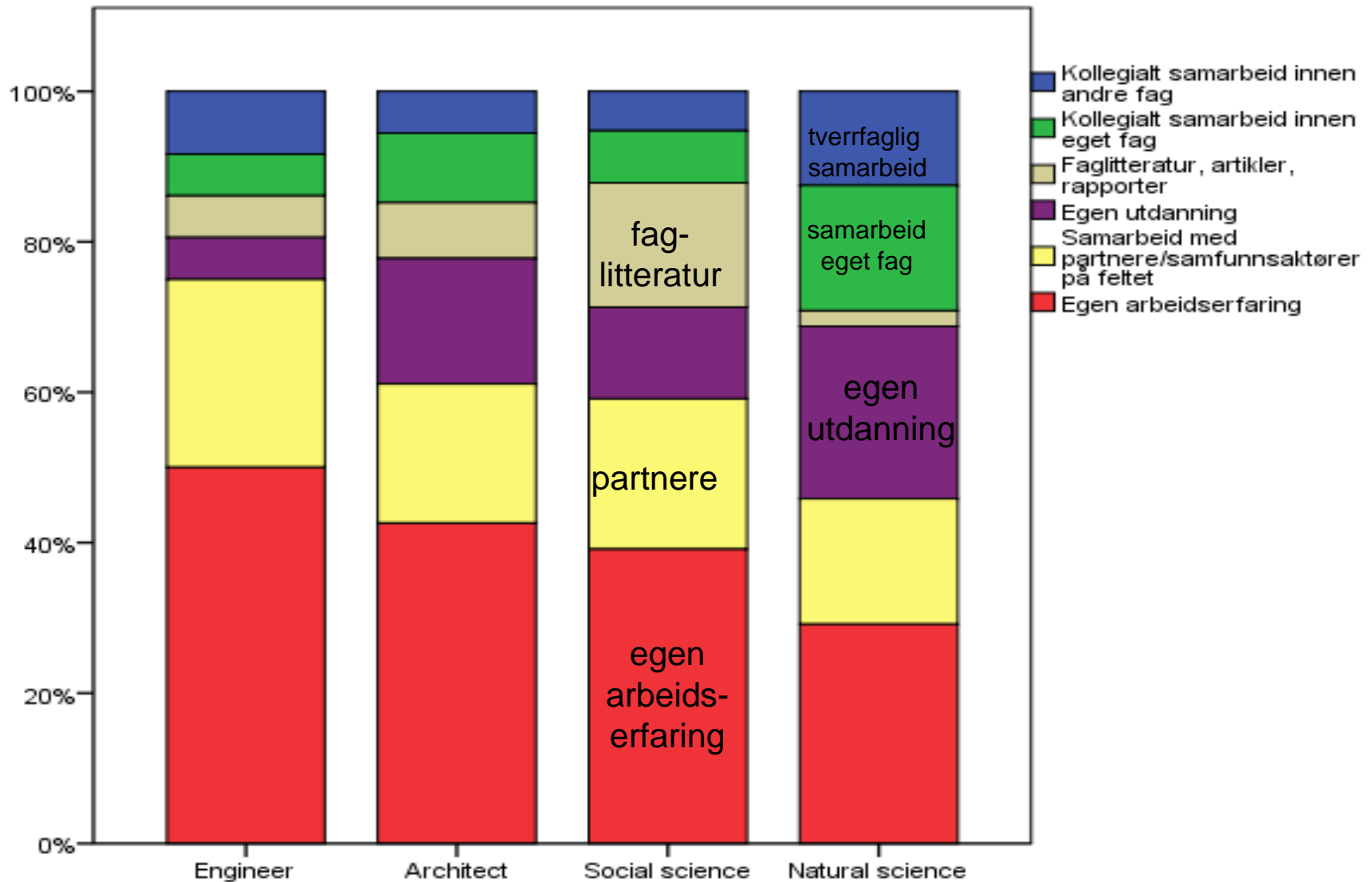
Problem: særlig blant naturvitere og forskere

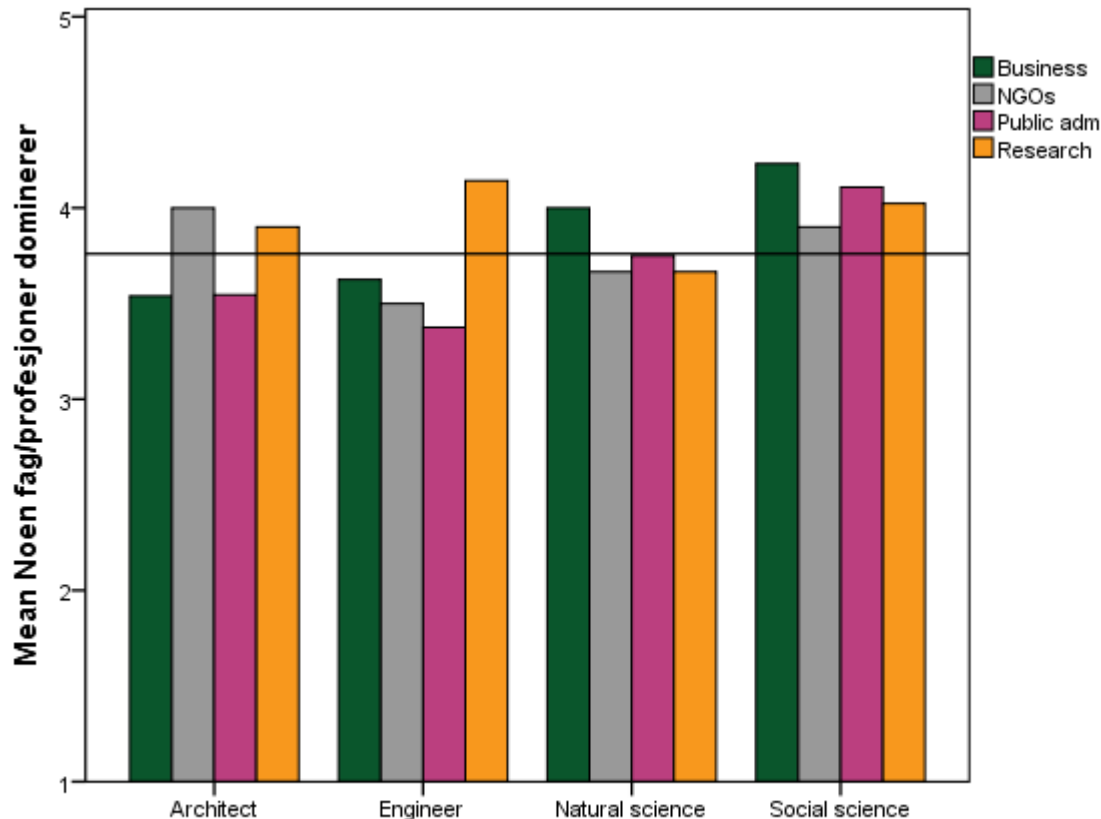
Løsning: særlig blant arkitekter og ansatte i privat næringsliv

Egen arbeidserfaring - viktigste kunnskapsgrunnlag

Vurdering av at «noen fag/profesjoner dominerer for mye innenfor byutviklingen»

særlig utslag blant samfunnsvitere; arkitekter og ingeniører minst enig;
små sektorforskjeller

Arkitekter og ingeniører nevnes mest (h.h.v. 36 og 24 av 139 svar)

- «Arkitekter er for opptatt av estetiske løsninger uten å tenke på andre funksjoner ved fysisk utforming»
- «Arkitektene, byggherrer og eiendomsutviklere - ingeniørene og byplanleggerne»; «Arkitektur, eiendomsutviklere, arealplanleggere»
- «I byer arkitekter, og på mindre steder er det vegingeniører»
- «Arkitektfaget har tradisjonelt hatt en dominerende rolle. I dag er bildet mer nyansert»
- «Blir mye diskusjon om estetikk og mindre om bærekraft fra arkitekters hold;
- «Tekniske planleggere? ... kultur/natur/folkehelse må mer inn; **byplanlegging handler om menneskene, ikke kun om veier og bygg**»

Også andre nevnes, ofte samtidig:

- «Arkitekt og ingeniør. Og ikke minst **økonomers syn på hva som er lønnsomt**»
- 6 nevner **samfunnsvitere** (generelt eller *samfunnsøkonomer, statsvitere og sosiologer spesielt*)
- «I bunn og grunn: økonomene»
- Og flere nevner «**planleggere**» og «**planfag**» som for dominerende

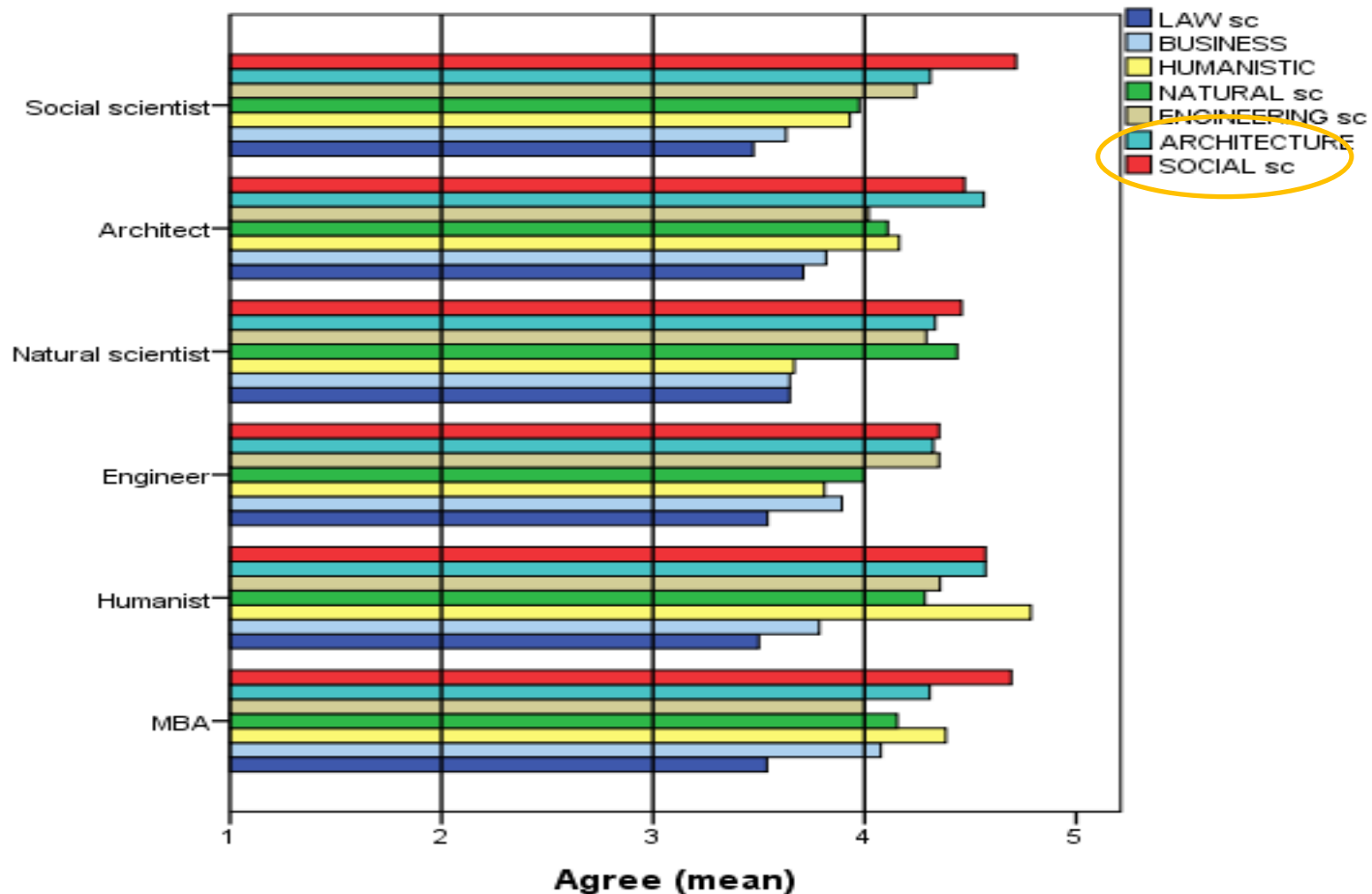
Som det påpekes, er det ikke nødvendigvis fag, men heller **interesser som dominerer:**

- «Ikke fag, men **utbyggere og deres økonomiske interesser, - fravær av styring**»
- «Profesjonelle utviklere, byggenæringen, investorer»

Flere er inne på **manglende helhetsperspektiv:**

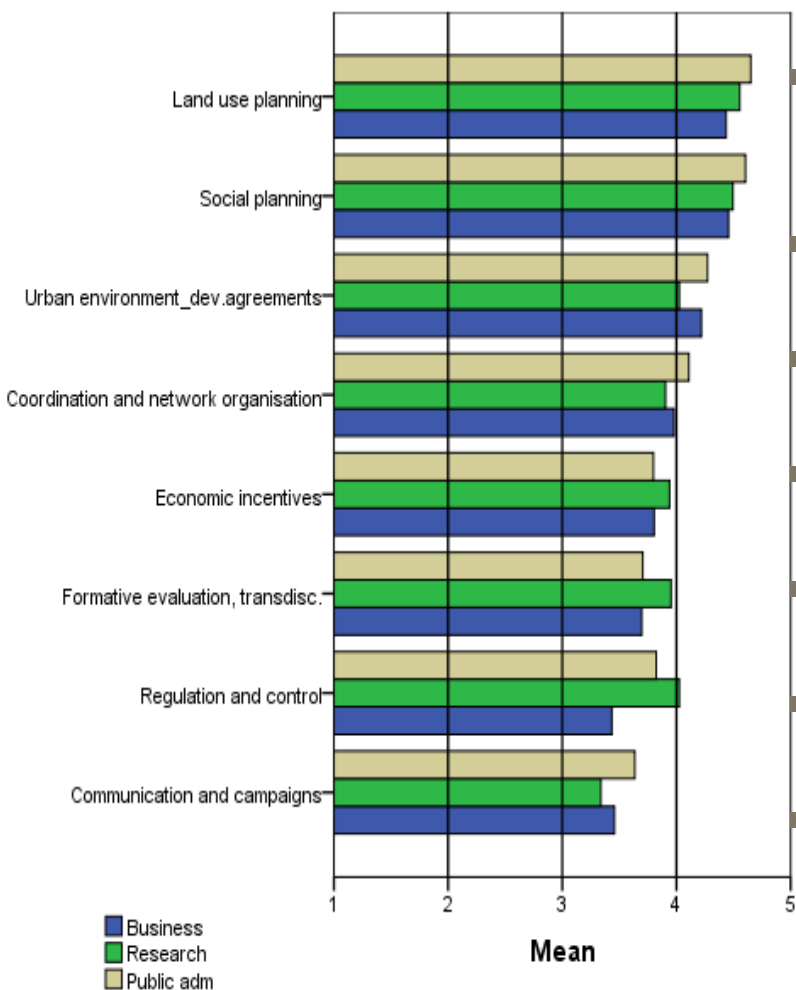
- «...det er lett at ett fagfelt dominerer. Det kan være ingeniører eller arkitekter, uansett skapes de beste løsningene om man klarer å snakke med hverandre istedenfor mot hverandre»
- «...handler ikke så mye om profesjoner som perspektiver; økonomiske/tekniske løsninger ...som ikke fanger kompleksiteten i hva som skaper byen og driver byutvikling»
- «Trafikkplanleggingen dominerer men kan med fordel bli enda mer tverrfaglig og helhetlig»

Kunnskap vurdert som viktig for byutviklingen framover, ut fra egen utdanning

alle tror mest på eget fag; men også sjenerøs oppslutning om andre(s);
samfunnsfag og arkitektfag står sterkest i alle faggrupper

Hvilke løsningsstrategier står sterkest - i forvaltning, næringsliv, forskning

- **planlegging** – både areal- og samfunnsplanlegging topper, særlig blant offentlig ansatte
- **bymiljø-/byutviklingsavtaler** ses også som viktig (men noe mindre blant forskere)
- forskere tror også mindre (enn de andre) på **samordning og nettverksorganisering**
- **regulering** er minst interessant for næringslivsansatte, størst blant forskere
- små forskjeller i syn på **økonomiske insentiver** (størst blant forskere)
- størst tiltro til **følgeforskning, transfaglig kunnskapsutvikling** blant forskere
- **kampanjer** vurderes som minst viktig, og mindre blant forskere enn offentlige ansatte

Byutviklingens drivkrefter og dilemmaer

Markedsstyrt
byutvikling?

som andre
samfunnshensyn
(klima, urbanitet)
drar veksler på?

Planstyrt
byutvikling?

arealplanstyrt
– men svak
samfunnsplanlegging?

Nettverksstyrt
byutvikling

demokratisk
deltakelse eller
mer-makt-til-de-
mektige?

Noen konklusjoner ut fra 'byutviklernes' synspunkter:

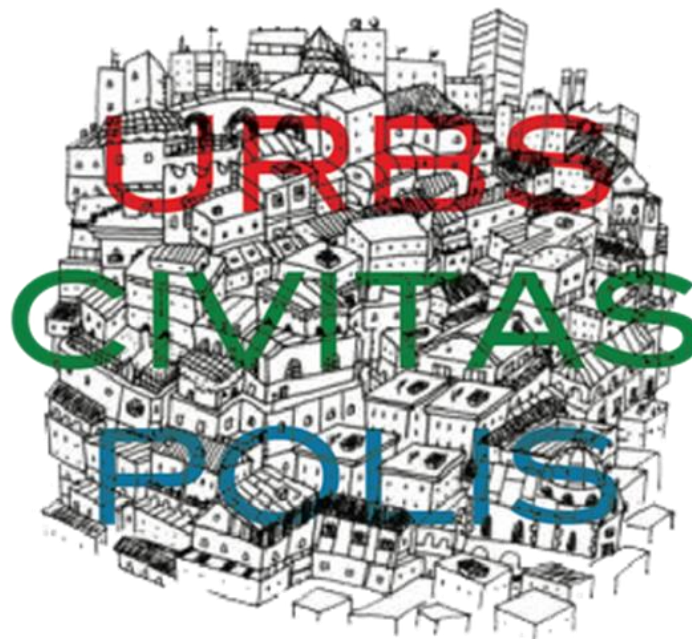
- **Samfunnsvitere** dominerer i antall i utvalget, og **er tungt til stede på byutviklingsarenaen**; de ser urbanisering som en løsning, og dominerer særlig blant yngre
- Det er et **fysisk-teknisk faglig hegemoni** i byutviklingen, og **arealplanlegging** framheves som viktigste løsningsstrategi (**samfunnsplanlegging** som nr 2)
- Mindre vektlegging på **økonomiske insentiver** og **regulative ordninger**, som ellers preger offentlig debatt

Byutviklernes synspunkter *forts.*

- **Tverrfaglighet står sterkt**, helhetsløsninger etterspørres – bl.a. for å takle ulike hensyn (både «bygg og befolkning») og en mangesidig (stadig økende) «urban kompleksitet»
- Gjennomgående **større sektorforskjeller** – dvs. mellom de som jobber i forvaltning, næringsliv, forskning – **enn utdanningsforskjeller**; egen arbeidserfaring er viktigste kunnskapsgrunnlag; hvor en jobber viktigere enn hva en er utdannet som, for 'byutviklernes' standpunkter

Σ Politikk og planlegging for bærekraftig byer preget av et mangfold av ulike typer aktører:

- som dels ***innpasser seg*** rådende planleggingshegemoni
- som dels ***opponerer*** mot rådende kunnskapshegemoni, men uten helt å ***resignere*** (fordi de er godt integrerte og blir hørt?)
- som fremdeles opererer innenfor hovedsakelig fysisk-tekniske byutviklingsstrategier/-institusjoner, men som (etter hvert?) kan se mulighetene i **bredere samfunnsstrategier** som allerede ligger latent:
 - *i planlovverket spesielt (**samfunnsplanlegging, medvirkning**) og i*
 - ***bredere policyutvikling** generelt (brukerinvolvering, nettverksorganisering; samordning, kunnskaps-/policyintegrasjon)*

takk!

vibeke.nenseth@toi.no